STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universtității de Stat din Moldova, 2024, nr. 3(173)

CZU: 316.356.2:316.344.7:316.614 **https://doi.org/10.59295/sum3(173)2024_20**

PROBLEME ACTUALE ALE FAMILIILOR CU COPII ÎN SITUAȚIE DE RISC

Cristina COROBAN,
Universitatea de Stat din Moldova

Familiile cu copii în situație de risc se confruntă cu diverse provocări, precum sărăcia, violența domestică, probleme de sănătate mentală sau fizică, dependențe și lipsă de resurse sociale. Serviciile sociale au rolul de a gestiona aceste riscuri prin integrarea teoriilor și metodelor adecvate pentru a identifica soluții eficiente. Printre principalele teorii utilizate se numără teoria sistemelor sociale, teoria schimbului social și teoria legăturilor sociale. Pentru validarea reperelor teoretice, am organizat un focus grup cu experți în domeniul social, care ne-a permis să îmbunătățim înțelegerea complexității acestor situații și să validăm cele mai recente cercetări și practici în domeniu.

Cuvinte-cheie: *familii cu copii în situație de risc, copii în situație vulnerabilă, integrare socială, teoria schimbării sociale.*

CURRENT ISSUES FOR FAMILIES WITH CHILDREN AT RISK

Families with at-risk children face challenges such as poverty, domestic violence, mental or physical health problems, addictions and lack of social resources. Social services have a role to manage these risks by integrating appropriate theories and methods to identify effective solutions. The main theories used include social systems theory, social exchange theory and social bonding theory. To validate the theoretical milestones, we conducted a focus group with social experts, which allowed us to improve our understanding of the complexity of these situations and validate the latest research and practice in the field.

Keywords: *families with children at risk, children in vulnerable situations, social integration, social change theory.*

Introducere

Familiile cu copii în situație de risc se confruntă cu o serie de provocări și probleme complexe, care pot afecta dezvoltarea și bunăstarea copiilor în mod semnificativ. Aceste probleme pot fi cauzate de diverși factori, precum sărăcia, violența domestică, tulburările de sănătate mentală sau fizică, dependențele sau lipsa de resurse și suport social. La etapa actuală, serviciile sociale au responsabilitatea de a gestiona eficient riscurile și problemele sociale prin integrarea unei varietăți de teorii și metode pentru a explora complexitatea situațiilor de risc și pentru a identifica soluții adecvate. Printre cele mai importante teorii utilizate în acest sens se numără teoria sistemelor sociale, care a evoluat de-a lungul timpului și nu este atribuită unui autor singular distinct, cele mai relevante contribuții au fost aduse de: Ludwig von Bertalanffy, Talcott Parsons, Niklas Luhmann, George Homans și Peter Blau.

Tendințele actuale au influențat substanțial evoluția teoriei sistemelor sociale și au furnizat fundația conceptuală pentru înțelegerea complexității și dinamicii relațiilor sociale în diverse contexte, inclusiv în studiile despre familiile cu copii în situație de risc. In acest sens, ideile fundamentale ale teoriei sistemelor sociale au fost dezvoltate de mai mulți gânditori precum:

- Ludwig von Bertalanffy: deși el a dezvoltat teoria sistemelor generale, conceptele sale au contribuit la baza gândirii sistemice aplicate și în domeniul social [3, p. 134-165].

- Talcott Parsons: A adus contribuții semnificative în sociologie, cu accent pe ideea de sistem social și interdependența funcțională. Parsons a dezvoltat o viziune complexă asupra societății ca un sistem interdependent de roluri și instituții, influențând profund înțelegerea relațiilor sociale și a funcționării sistemelor sociale [14, p.27].

- Niklas Luhmann: A dezvoltat teoria sistemelor sociale în contextul sociologiei și comunicării, evidențiind complexitatea interacțiunilor sociale. Luhmann a elaborat ideea de sistem social ca un sistem auto-referențial, în care comunicarea joacă un rol central în menținerea și schimbarea sistemului [16, p. 6].

- George Homans și Peter Blau au dezvoltat teoria schimbului social, care se concentrează pe ideea că oamenii sunt motivați să maximizeze beneficiile și să minimizeze costurile în relațiile lor sociale. Interacțiunile sunt văzute ca schimburi de resurse și servicii, iar indivizii aleg să rămână în relații care le aduc beneficii [18, p.142-162].

- Mark Granovetter descrie teoria legăturilor sociale, care se concentrează pe importanța rețelelor sociale și a relațiilor interpersonale pentru individ. Autorul susține că legăturile slabe în rețelele sociale au o valoare semnificativă în transmiterea informațiilor și accesul la resurse [11, p. 9].

- William Julius Wilson este un sociolog american renumit pentru contribuțiile sale semnificative în domeniul sărăciei, inegalității sociale și segregării rasiale. Suplimentar, autorul abordează complexitatea interacțiunilor dintre rasă și sărăcie, aducând contribuții semnificative la înțelegerea diferențelor dintre comunitățile sărace [19].

- *Elaine Congress* a contribuit la cercetarea și dezvoltarea practicilor de intervenție în domeniul serviciilor sociale, cu accent pe sănătatea mentală și asistența copiilor. Autoarea mai studiază noi abordări ale teoriei cognitiv-comportamentale și pune accentul pe principiile comportamentale, constructele cognitive, medierea și acceptarea [5].

- Eileen Gambrill este o profesionistă și cercetătoare în domeniul asistenței sociale cunoscută pentru contribuțiile sale semnificative la cercetarea critică a practicilor de asistență socială. A abordat subiecte precum procesele de evaluare și luare de decizii în asistența socială. A examinat modurile în care profesioniștii pot îmbunătăți aceste procese, astfel încât să răspundă mai bine nevoilor beneficiarilor și să respecte principiile etice. Eileen Gambrill a susținut importanța gândirii critice în practica asistenței sociale. A argumentat că profesioniștii ar trebui să fie capabili să evalueze și să analizeze în mod critic abordările existente pentru a identifica modalități de îmbunătățire și inovare [9].

- Dorothy N. Gamble a abordat subiecte legate de colaborare și integrare între furnizorii de servicii, analizând strategiile de îmbunătățire a serviciilor și suport pentru indivizi și comunități. Autoarea a mai cercetat eficacitatea colaborării între diferite organizații și profesioniști implicați în furnizarea serviciilor sociale [8, p. 14-28].

- Gary Powell a adus contribuții semnificative în studiul serviciilor integrate, concentrându-se pe analiza impactului acestora asupra grupurilor vulnerabile. Cercetătoarea s-a mai focusat pe studierea relației muncă-familie ca la un efect care afectează direct viața profesională și cea familială, prin care experiența sau participarea la un rol sporește calitatea sau performanța în celălalt rol [10, p.72-92].

Aceste teorii oferă perspective variate asupra interdependenței și interacțiunii sociale, reflectând diversitatea modului în care oamenii interacționează în diferite contexte și situații sociale.

Metode de cercetare aplicate

Pentru a valida reperele teoretice, s-a organizat un focus grup desfășurat cu participarea a 7 reprezentanți ai prestatorilor de servicii sociale și șefi ai Direcțiilor de Asistență Socială din raioanele: Glodeni, Fălești, Ștefan Vodă, Drochia, Hâncești. Scopul a fost de a explora în detaliu modul în care serviciile sociale integrate sunt concepute, implementate și monitorizate pentru a răspunde nevoilor specifice ale copiilor în situații vulnerabile. Participanții și-au combinat expertiza pentru a identifica barierele existente, pentru a evidenția aspectele cheie legate de eficacitatea și eficiența serviciilor și pentru a dezvolta soluții inovatoare și adaptate la cerințele actuale ale familiilor cu copii în situații de risc. Această colaborare intensivă și interdisciplinară a condus la identificarea unor strategii și practici mai eficiente pentru o abordare individualizată și participativă a familiilor și a copiilor în situații de risc.

Rezultate obținute și discuții

Familiile cu copii în situație de risc din Republica Moldova se confruntă cu provocări complexe, reflectând diverse aspecte socio-economice și de mediu. Vulnerabilitatea acestor familii poate fi atribuită unor factori precum sărăcia, lipsa accesului la educație și servicii de sănătate, precum și contextul social dificil. Aceste probleme adesea interconectate contribuie la cicluri de sărăcie și excluziune socială, afectând negativ copiii și dezvoltarea armonioasă a acestora. În acest context, cercetările și intervențiile axate

pe înțelegerea profundă a problemelor specifice familiilor cu copii în situație de risc devin esențiale pentru dezvoltarea unor strategii eficiente de sprijin și îmbunătățire a calității vieții acestor familii. Problemele familiilor cu copii în situație de risc din Republicii Moldova sunt conturate de:

Sărăcie: mulți părinți în situații de risc se confruntă cu dificultăți financiare semnificative, ceea ce poate duce la lipsa accesului la resurse de bază, precum hrană, îmbrăcăminte și locuință adecvată pentru ei și copiii lor. Sărăcia în rândul copiilor este o problemă globală și poate avea consecințe pe termen lung asupra dezvoltării lor. Faptul că gospodăriile cu copii au un risc mai mare de sărăcie este observat în multe țări. Diverși factori contribuie la această situație, inclusiv costurile crescute pentru îngrijirea și educarea copiilor.

În Republica Moldova, în perioada anilor 2020-2022, rata sărăciei absolute pentru total populație a înregistrat tendințe oscilante. Aceeași situație se observă și pentru nivelul sărăciei în rândul copiilor. În condițiile în care, în anul 2022 rata sărăciei absolute a populației per ansamblu a constituit 31,1%3, fiind în creștere cu 6,6 puncte procentuale față de anul 2021, copiii sunt săraci în proporție de 28,4% sau +4 puncte procentuale față de anul precedent. În același timp, de sărăcie extremă suferă 12,3% din copii, față de 13,5% din total populație. Situația copiilor diferă semnificativ în funcție de mediul de reședință al copilului. Copiii din mediul rural sunt expuși unui risc de sărăcie mult mai mare decât copiii din mediul urban. Astfel, în anul 2022, rata sărăciei absolute în rândul copiilor din mediul rural a constituit 40,5%, față de 13,9% în cazul copiilor din mediul urban. Totodată, rata sărăciei copiilor din mediul urban s-a majorat cu 4,7 puncte procentuale față de anul precedent, în timp ce în mediul rural această majorare a constituit 5,5 puncte procentuale. La analiza gospodăriilor casnice din perspectiva numărului de copii și tipul gospodăriei, se observa o incidență crescută vulnerabilității la gospodăriile cu copii. Riscul familiilor cu copii de a intra în sărăcie sporește considerabil odată cu nașterea următorului copil. Astfel, în anul 2022, cea mai înaltă rată a sărăciei a fost înregistrată în rândul copiilor din gospodăriile cu 3 și mai mulți copii (39,5%), iar cea mai mică – pentru copiii din gospodăriile cu un singur copil (20,8%). În funcție de tipul gospodăriei se constată că, cea mai mare rată a sărăciei este înregistrată în cazul copiilor din gospodăriile formate din mai multe nuclee familiale (35,4%), dat fiind faptul că acest tip de gospodării predomină în mediul rural, unde incidența sărăciei în general este mai mare [1, p. 13].

Schimbări frecvente de locuință. Familii aflate în situații de risc pot fi nevoite să se mute des din cauza problemelor financiare sau a altor factori, cum ar fi pierderea locului de muncă, creșterea plății pentru chiriile sau a altor dificultăți economice. Aceste mutări frecvente pot afecta stabilitatea, securitatea și rutina copiilor uneori aceștia fiind nevoiți să trăiască în condiții precare. *Unele familii pot fi forțate să trăiască în condiții de locuit nesigure sau precare din cauza lipsei resurselor financiare și lipsei motivației interne da a-și crea un trai decent* (FG1). Aceasta poate include locuințe supraaglomerate, lipsa utilităților de bază (cum ar fi apeduct, apă caldă, încălzire sau electricitate) sau locuințe grav avariate. Un risc agravant și o vulnerabilitate sporită sunt caracteristice copiilor care trăiesc în condiții de mizerie absolută: familii fără locuință sau cu condiții de locuire improvizate, degradante, cu mult sub standardul unei societăți civilizate [13, p. 218]. Instabilitatea locativă poate genera consecințe pe termen lung asupra copiilor precum:

- *Impact asupra sănătății.* Locuințele precare pot contribui la probleme de sănătate, cum ar fi expunerea la condiții insalubre, expunerea la alergeni sau riscul de contaminare cu boli sociale transmisibile.

- Schimbările frecvente de școală asociate cu mutările pot avea un *impact negativ asupra performanței școlare* a copiilor, deoarece se confruntă cu ajustări constante și pierderea continuității educaționale.

- Instabilitatea locativă poate crea un ***mediu stresant*** pentru copii, care pot avea dificultăți în a se adapta la noile condiții și în a stabili relații de prietenie stabile.

Familia reprezintă un refugiu şi un mijloc de suport pentru membrii săi atunci când sunt provocaţi să răspundă intervenţiilor agresive, să facă faţă problemelor şi stării de nesiguranţă generate de tranziţie. Schimbarea este astăzi omniprezentă în toate aspectele vieţii sociale, astfel, schimbarea nu mai este privită cu reticenţă şi teamă, dar este percepută ca o sursă generatoare de alternative [6]. Copiii din familii aflate în situații de risc și cu instabilitate locativă pot fi mai vulnerabili social, având mai puține resurse și o rețea de sprijin mai restrânsă.

O altă problemă a familiilor cu copii în situație de risc din Republicii Moldova este *violența familială*. Unii copii se pot confruntă cu violența domestică sau cu abuz în propria lor casă, ceea ce poate avea consecințe grave asupra stării lor emoționale și fizice. În Republica Moldova în 2019, 76% de copii cu vârsta de 2-14 ani au fost supuși măsurilor violente de disciplinare, inclusiv pedepsei fizice și agresiunii psihologice [17, p.22]. Sondajul privind violența împotriva copiilor și tinerilor în Republica Moldova (VACS), 2019, stabilește că circa 1 din 4 fete (25,9%) și 1 din 3 băieţi (35,2%) au fost supuși violenţei fizice până la 18 ani. Circa 1 din 7 fete (14,1%) și băieţi (14,5%) au fost supuși violenţei fizice în copilărie din partea unui părinte, îngrijitor adult sau altă rudă-adult. Violența fizică și psihologică asupra copiilor este un fenomen răspândit în Republica Moldova. Conform datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale, la sfârșitul anului 2021, la evidență erau circa 8300 de copii aflați în situații de risc, 73,8% dintre aceștia fiind din mediul rural. Peste 6 mii dintre aceștia erau din categoria copiilor neglijați, iar 783 – supuși violenței. Cu toate acestea, comparativ cu anul 2020, numărul copiilor supuși violenței a scăzut cu 9,6%.

În asociere cu fenomenul de violență, neglijarea copilului înseamnă privarea copilului de lucrurile de bază precum hrană, apă, igienă fundamentală, adăpost, îngrijire medicală, educație și suport emoțional. Datele statistice oficiale arată că din totalul copiilor în situații de risc, 12,1 mii de copii au fost din categoria copiilor neglijați, 515 de copii au fost supuși violenței, iar 195 de copii se află în alte situații, precum: practicarea vagabondajului, cerșitului, prostituției, lipsirea de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora la domiciliu din motive necunoscute, copii care au fugit de acasă sau au fost alungați, copii abandonați de părinți, copii victime ale infracțiunilor și copii în cazul cărora în privința părinților/unicului părinte a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară [15]. Acest lucru este confirmat și de experții participanți la focus grup, care susțin că impactul acestor probleme asupra copiilor se manifestă prin *creșterea violenței între părinți și asupra copiilor* (FG1); *deseori copiii pot suferi dezechilibrare emoțională și psihologică; pot avea dificultăți în dezvoltarea cognitivă și educațională; pot fi expuși la riscuri de sănătate; pot avea probleme de comportament și socializare. Poate fi revictimizare* (FG_2).

Dependența de substanțe în rândul părinților este o problemă complexă și delicată care poate avea impacturi semnificative asupra întregii familii. Dependența poate afecta relațiile, sănătatea, bunăstarea economică și abilitatea părinților de a-și îngriji și de a-și sprijini copiii. O opinie exprimată la focus grup confirmă că: *problema numărul 1 în rândurile familiilor în situații de risc este abuzul de alcool în urma căruia se țin celelalte lucruri în lanț, cum ar fi: neglijare, violenta fizica, abuzul sexual* etc. (FG_3) *Dependența de substanțe poate crea tensiuni și conflicte în relațiile dintre părinți și între părinți și copii* (FG_4). Comportamentul imprevizibil și schimbările de dispoziție pot contribui la instabilitatea familială. Părinții dependenți pot pierde încrederea copiilor și partenerilor lor din cauza comportamentului inconsecvent și a eșecurilor anterioare în a ține promisiuni. Dependența poate determina părinții să se retragă social, izolandu-se de familie și prieteni. Aceasta poate duce la lipsa de sprijin social și izolarea copiilor. Dependența poate crește riscul de abuz sau neglijare a copiilor, deoarece părinții pot fi preocupați mai mult de nevoile lor personale decât de nevoile copiilor.

O altă problemă cu care se confruntă familiile cu copii în situații de risc este *angajarea în câmpul muncii*. Disponibilitatea limitată a locurilor de muncă sau calificările insuficiente pot duce la instabilitatea ocupării forței de muncă și la dificultăți în asigurarea resurselor necesare pentru familie. Unele comunități sau regiuni pot avea un acces limitat la oportunități de angajare sau la piața muncii, ceea ce face dificilă găsirea unui loc de muncă adecvat. Locurile de muncă nesigure pot adesea să nu ofere beneficii sociale sau medicale, ceea ce înseamnă că părinții pot avea dificultăți în a-și asigura sănătatea și a acoperi asigurarea medicală. Anumite categorii de părinți, cum ar fi cei din minorități etnice sau din grupuri vulnerabile, sunt supuși la discriminare la locul de muncă, ceea ce îi face mai vulnerabili la șomaj și poate determina angajare sezoniera sau locuri de muncă nesigure. Unul dintre participanții la focus grup a subliniat că *lipsa de încadrare în câmpul muncii și lipsa motivației interne reprezintă două aspecte cruciale în dificultatea de a-și asigura un trai decent* (FG_4). Părinții din familii aflate în situații de risc pot întâmpina dificultăți în obținerea unei educații sau calificări adecvate, ceea ce le limitează opțiunile de angajare.

Acces limitat la educație. Copiii din familii defavorizate pot întâmpina dificultăți în accesul la educație de calitate, ceea ce poate afecta viitorul lor și potențialul de a scăpa din ciclul sărăciei. Strategia națională

de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” în calitate de document de viziune strategică, se racordează la Agenda ONU de dezvoltare durabilă 2030 și propune punerea în aplicare a principiului „Nimeni să nu fie lăsat în urmă” pentru a atinge Obiectivul 4 al Agendei: „Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți”, prin intermediul unui șir de acțiuni prioritare, precum este „asigurarea accesului echitabil al tuturor copiilor la educația gratuită prin crearea condițiilor de acces geografic, infrastructural, informațional și financiar pentru toți și oferirea posibilităților de pregătire a copiilor potrivit abilităților individuale ale acestora, asigurând un mediu școlar prietenos, protectiv și incluziv”. În multe școli din comunitățile defavorizate se înregistrează o lipsă a infrastructurii adecvate, materiale didactice și facilități sanitare corespunzătoare. Cercetătorii francezi Dupriez şi Vandenberghe [7] consideră că una dintre cele mai cunoscute forme ale egalităţii în educaţie este *egalitatea de* şanse *de acces,* considerată de altfel „mama tuturor egalităţilor din educaţie”, însă curând au devenit cunoscute şi celelalte forme: egalitate de tratament, egalitate de rezultate şi, mai nou, egalitate de impact. Sociologul francez Meuret [11, p. 126–151] face apel la teoria lui Amartya Sen potrivit căruia egalitatea de şanse este cea care asigură fiecărui individ acele competenţe, abilităţi, deprinderi de bază („capabilităţi”) care să le permită să se integreze social.

Copiii din familii defavorizate pot fi obligați să înceapă să lucreze mai devreme pentru a contribui la venitul familial, ceea ce îi poate împiedica să urmeze cursuri educaționale de calitate. Din cauza condițiilor dificile în care trăiesc, unii copii pot pierde motivația pentru a-și continua educația și pot să abandoneze școala prematur. Accesul limitat la educație poate afecta negativ viitorul copiilor, limitându-le opțiunile de carieră și contribuind la menținerea ciclului sărăciei în generații succesive.

Separarea familială. Copiii pot fi separați de familiile lor în timpul unei crize [4], dar îngrijirea oferită trebuie să fie cea mai bună calitate pentru a asigura bunăstarea lor continuă. Anumite situații de risc pot duce la instabilitate familială, separarea de părinți sau chiar la pierderea custodiei, afectând relațiile dintre părinți și copii. Când sănătatea și securitatea copiilor este afectată de abuz sau neglijare intervine autoritatea tutelară care poate decide luarea copiilor din familii și, în unele cazuri, decăderea din drepturi părintești, iar copiii pot fi plasați în servicii alternative de protecție a copilului, precum centrele de plasament, case de tip familial. Când un părinte este decăzut din drepturi părintești, se poate pierde legătura cu copiii, iar relația poate deveni dificilă sau limitată. Separarea familială poate implica procese juridice complexe, cum ar fi divorțul sau procedurile de decădere din drepturi părintești, care pot adăuga stres și dificultăți.

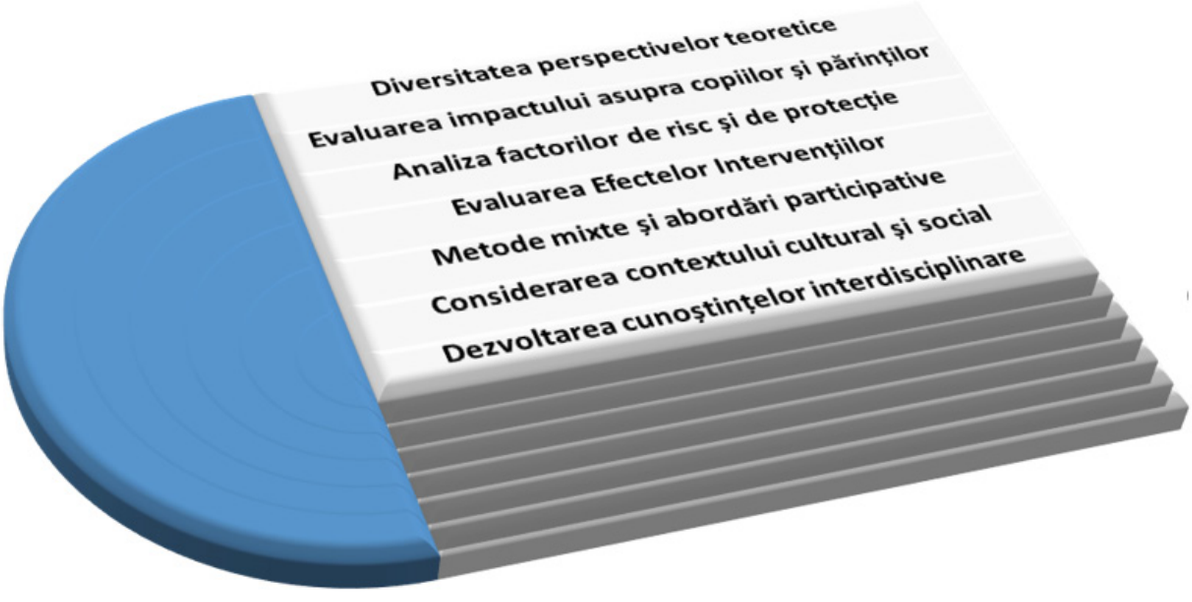
Stigmatizarea socială reprezintă un fenomen în care familiile aflate în situații de risc se confruntă cu prejudecăți, discriminare și judecăți negative din partea societății. Această stigmatizare poate adânci izolarea și accentua dificultățile cu care se confruntă aceste familii. Copiii din familii defavorizate suferă, de asemenea, impactul acestui stigmat, manifestându-se în discriminare și inegalități în cadrul sistemului educațional, ceea ce poate afecta șansele lor de a avea acces la o educație de calitate. Familiile cu copii în situații de risc afectate de sărăcie, șomaj sau probleme de sănătate mentală, pot fi percepute negativ de către societate. Stigmatizarea poate proveni din stereotipuri și prejudecăți legate de aceste situații, creând un climat advers pentru integrarea socio-profesională. Stigmatizarea din cele mai vechi timpuri a avut diverse motive, însă a apărut întotdeauna ca element al stratificării sociale a societății deoarece acțiunea ei era legată de normele sociale și viza menținerea stabilității sociale [2]. Stigmatizarea socială nu doar adaugă presiune și dificultăți familiilor aflate în situații de risc, ci poate afecta și dezvoltarea copiilor lor. Abordarea acestei probleme necesită eforturi la nivel societal pentru a promova înțelegerea, empatia și sprijinul reciproc, astfel încât familiile defavorizate să poată beneficia de resursele și oportunitățile necesare pentru a-și depăși dificultățile.

Într-o perspectivă complexă asupra problemelor sociale ale familiilor aflate în situații de risc se conturează o realitate adesea marcată de sărăcie, izolare și stigmatizare. Aceste familii se confruntă cu provocări multiple, precum accesul limitat la educație și servicii de sănătate, ceea ce contribuie la perpetuarea ciclului sărăciei și la amplificarea inegalităților sociale.

În ansamblu, abordările teoretico-metodologice de cercetare în domeniul familiilor cu copii în situație de risc reprezintă o contribuție esențială la dezvoltarea politicilor și practicilor care să sprijine aceste familii, facilitând o intervenție mai eficientă și sustenabilă pentru îmbunătățirea calității vieții și a perspectivei

de viitor pentru copiii și părinții implicați. În concluzie, câteva aspecte-cheie pot fi evidențiate elementele descrise în figura 1.

Fig. 1. Bazele teoretico-metodologice de cercetare a familiilor cu copii în situație de risc.

Sursa: Autorul în procesul de studiere și documentare

Abordările teoretico-metodologice în cercetarea familiilor cu copii în situație de risc sunt esențiale pentru dezvoltarea unor politici și practici mai eficiente de sprijin familial. Acestea furnizează o înțelegere profundă a factorilor de risc și protecție, evaluând nevoile specifice ale familiilor și dezvoltând programe personalizate de intervenție. Analiza abordărilor teoretico-metodologice furnizează o înțelegere profundă a nevoilor și resurselor acestor familii, conducând la dezvoltarea de programe de intervenție personalizate și la optimizarea rezultatelor prin monitorizarea și evaluarea constantă a impactului acestor programe.

Concluzii

Analizând rezultatele obținute, putem concluziona că cercetarea în domeniul familiilor cu copii în situație de risc îmbrățișează o diversitate de teorii, incluzând teorii despre stresul familial, resursele disponibile, dezvoltarea copilului și perspective sociologice. Această varietate permite o înțelegere cuprinzătoare a multiplelor aspecte implicate în dinamica acestor familii. Abordările teoretice și metodologice sunt orientate spre evaluarea impactului asupra copiilor și părinților, focalizând pe aspecte precum dezvoltarea socio-emoțională a copiilor, performanța școlară, sănătatea mentală a părinților și relațiile familiale. Cercetările se concentrează pe identificarea factorilor de risc și de protecție care pot influența parcursul acestor familii. Această analiză susține elaborarea de strategii și intervenții eficiente pentru sprijinirea familiilor în dificultate. Prin adoptarea unor metode mixte și a abordărilor participative se poate obține o înțelegere mai profundă și relevantă a situației. Implicarea comunității și a participanților în procesul de cercetare poate oferi perspective mai ample asupra evaluării efectelor intervențiilor și programelor destinate familiilor cu copii în situații de risc. De asemenea, contextul cultural și social joacă un rol crucial, având în vedere că o perspectivă sensibilă la aceste aspecte contribuie la dezvoltarea de soluții adaptate specificului cultural și social. În final, abordarea interdisciplinară contribuie la o înțelegere holistică și integrată a problemelor cu care se confruntă familiile cu copii în situații de risc. Prin utilizarea focus grupului, se consolidează studierea mai profundă a problemelor și identificarea soluțiilor adecvate, ceea ce contribuie la optimizarea rezultatelor și la îmbunătățirea sprijinului acordat familiilor vulnerabile cu copii. Experții participanți la focus grup au dus la descoperirea unor tactici și metode mai eficiente pentru a aborda fiecare familie în situații de risc în mod personalizat și participativ.

Referințe:

1. *Analiza sărăciei monetare și a bunăstării gospodăriilor cu copii în anul 2022,* p. 13. Disponibil: https://statistica.gov.md/files/files/publicatii_electronice/Copiii_Moldovei/Analiza_saracie_copii_2022.pdf
2. BALAN, Ecaterina. *Stigmatizarea ca formă de manifestare a etichetării sociale*. În: *The contemporary issues of the socio-humanistic sciences*, Ed. 9, 6-7 decembrie 2018, Chișinău. Chișinău, 2018: Print-Caro SRL, 2018, Ediția 9, pp. 111-115. ISBN 978-9975-3277-5-6.
3. BERTALANFFY, L. *An Outline of General System Theory*, 1950, T*he British Journal for the Philosophy of Science,* vol. 1, nr. 2, p. 134-165.
4. *Children separated from their families*. UNICEF South Asia. Disponibil: https://www.unicef.org/rosa/what-we-do/child-protection/children-separated-their-families
5. CONGRESS, E., GONZALEZ, M. *Multicultural Perspectives in Working with Families*. New York, Springer Publishing Company, 2020. ISBN 10- 082615414X.
6. COROBAN C. *Raporturi sociale în sistemul familial*. În: *Studia universitais Moldaviae.* Revistă Ştiinţifică a Universităţii de Stat din Moldova, 2013, nr. 8(68).
7. DUPRIEZ, V., VANDENBERGHE, V. *L'école en Communauté française de belgique: de quelle inegalité parlons-nous?* In: *Les Cahiers de Recherche en Education et Formation,* No. 27, Mai 2004. Disponibil: www.giref.ucl.ac.be
8. GAMBLE D. N, WEIL M., *Community Practice Skills: Local to Global Perspectives*, Copyright Date: 2010. ISBN-10: 0231110030.
9. GAMBRILL E., MARTIN I., *Social work practice: A critical thinker's guide*. In: *Journal of Social Work* Volume 14, Issue 6. ISBN: 9780199757251.
10. GREENHAUS J. H., POWELL G. N., *When Work and Family Are Allies: A Theory of Work-Family Enrichment.* In: *The Academy of Management Review* Vol. 31, No. 1, 2007, pp. 72-92.
11. MEURET, D., *Tentative de comparaison de l'équite des systemes éducatifs français et americain.* In: *Carrefours de l'éducation,* No. 13, 2002, pp. 126–151. Disponibil: www.cairn.info/load_pdf.php?ID_ARTICLE=CDLE_013_0126
12. MITRUŢIU M., *Analiza reţelelor sociale*. Timişoara, 2005. Disponibil: https://www.asecib.ase.ro/mps/
13. ONOFREI A. *Asistența socială ca sistem de acțiune socială*. Chișinău, 2013, p. 218. ISBN: 978-9975-71-373-3.
14. SCHIFIRNEȚ C., Sociologie, București, 2004, p. 27. ISBN 973-711-023-4.
15. SCHUSTER Ch. *Sistemul lui Niklas Luhmann. O schimbare de paradigmă.* Rezumatul tezei de doctorat în sociologie. Cluj- Napoca 2011, p. 6.
16. *Situaţia copiilor în Republica Moldova în anul 2022*. Diponibil: https://statistica.gov.md/ro/situatia-copiilor-in-republica-moldova-in-anul-2022-9578_60434.html
17. *Sondajul privind violența împotriva copiilor și tinerilor în Republica Moldova 2019 ministerul sănătăţii, muncii.* Diponibil: https://www.cnpac.md/wp-content/uploads/2020/09/OIM_MoldovaVACS2019_RO_interactive.pdf
18. VOICU B. *Schimb social, schimburi sociale*. În: *Revista de cercetări sociale*, nr. 2 din 1998, p. 142-162.
19. WILSON W. J. *More Than Just Race: Being Black and Poor in the Inner City.* In: *Poverty & Race Research Action Council,* May/June 2009, Volume 18, Number 3. Disponible: https://www.prrac.org/pdf/WJWMayJune2009.pdf

Date despre autor:
Crisina COROBAN, asistent universitar, Departamentul de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0001-8040-0909.
E-mail: cristina. coroban@usm.md

Prezentat la 22.03.2024